

15 maart 2026 Maranathakerk zondag Laetare Johannes 9:1-16, 24-41

Gemeente van Jezus Christus,

Ik was blind en nu zie ik. Gezongen door amerikaans/engelstalige stemmen, hoort dit bij de meest gehoorde woorden uit de Bijbel.

Amazing Grace. Naast het officiële volkslied, is dit het innerlijke volkslied van de Verenigde Staten. Diepe vreugde en verwondering van een voormalige kapitein van een slavenchip, over de redding van zijn leven. I was blind, but now I see

Vandaag is het zondag Laetare, zondag 'verheugt u', een dag die sprekend lijkt op de sabbat, waar in de lezing zoveel over te doen is, een dag om je te verheugen over de dingen van God. Maar de vreugde om de heling van de blindgeborene is in de lezing ver te zoeken

Wat overheerst is de strijd om koste wat kost in stand te houden van wat het heersende narratief is. Dat is het model, het voorschrift hoe we moeten denken: zó zit de wereld in elkaar. Wat zich ook aan nieuwe feiten aandient, het moet passen in dit model, en anders zijn die feiten niet waar.

Middenin dit voorgeschreven, repressieve denken staat de voorheen blinde man.

We zien hem als een zeer zorgvuldige waarnemer, iemand die van jongs af aan met alle stukjes informatie die hij opvangt met zijn oren zich een beeld vormt hoe de dingen zijn, wat er gaande is. Zijn zorgvuldigheid horen we door de hele lezing heen, steeds weer zet hij op een rij wat hij aan informatie heeft. Voor wat hij niet weet vult hij niks in, dan zegt hij: ik weet het niet.

Staande voor het geweld van geestelijke en politieke machthebbers ontwikkelt voor hun ogen de blindgeborene zich tot een leraar in Israel. Een integer mens die zorgvuldig de feiten weegt voor hij tot een conclusie komt. We zien de prijs die hij daarvoor moet betalen.

Dat de man weer kan zien begint bij Jezus, die hem ziet. Zien is bij Jezus altijd meer dan alleen zien. Viel Hem iets op? Vroeg Jezus naar de man? De man blijkt al blind te zijn vanaf de geboorte

Daarover komt de vraag van de leerlingen. Wie heeft gezondigd?

Absurd dat een kind al voor de geboorte zonde zou kunnen doen. Misschien zeggen ze daarom: zouden het ook zijn ouders kunnen zijn? Maar hoe dan ook was het een

bekende vraag, een veelbesproken thema, dat als iemand leed draagt, er een reden voor moet zijn.

Wat daar achter zit is het zoeken naar orde in de dingen, zoals ook wij dat doen, om grip op de werkelijkheid te krijgen. Het leed, het onrecht, waar komt het vandaan? Het lijkt zo redeloos mensen te treffen. Waar vinden we hulp? In met name de psalmen horen we mensen die vanuit het leed dat hen treft hartstochtelijk zoeken, hartstochtelijk geloven dat er een orde in de dingen zit, dat het bij God toch klopt, ook al zien we het zelf niet. De misdadigers, geweldenaars zullen vergaan. De rechtvaardige zal zegen zien. De Heer, de God van Israel zal me horen als ik roep uit mijn nood, ook als ik geen gods nabijheid ervaar.

Het is een geloof, meer dan dat we het zien.

Dit roepen om hulp is heel iets anders dan terugredeneren vanuit het leed dat iemand draagt omdat je denkt: daar moet toch een reden voor zijn. Wie heeft gezondigd, hij of zijn ouders? Met die vraag gaat Jezus niet in zee. Niet die zonde is van belang, niet de oorsprong van de blindheid is van belang, maar wat komt, dat wat gegeven wil zijn. Opdat de werken van God zichtbaar zouden worden.

Het gaat om wat van God verschijnen zal. Dit is zo'n moment waarop Jezus dán, op dat moment lijkt te weten, dat er iets groots gaat gebeuren. Een 'nu' moment. En hij noemt het 'zolang het dag is'. Dat wil zeggen: zolang Jezus zelf nog lijfelijk, zichtbaar bij mensen is. Uniek moment, unieke tijd, er komt een tijd waarin het zien niet zintuigelijke zal zijn, maar in geloof. In die tijd leven wij nu, sindsdien.

Johannes legt in zijn evangelie en in zijn brieven zeer veel nadruk op het oog en oorgetuige zijn, de aanraking, van de mensen uit het Evangelie, van hun oog en oorgetuige verslag, hun zintuigelijke ervaren, moeten wij het sindsdien hebben om óók de dingen van God te kunnen zien.

Mensen toen hebben de voorheen blinde man gezien en hem gehoord toen hij zei: ik ben het. De man lijkt daarin sprekend op Jezus zelf, ook in deze mens verschijnt, wat God doet.

De man kan weer zien.

Het was sabbat de dag waarop de blinde weer kan zien. Sabbat een dag om je te verheugen over wat God doet, maar wie zegt dat de Sabbat uitsluitend een dag is waarop je niks mag, heeft een punt om Jezus in de problemen te brengen.

Dat beetje speeksel en modder is een voorwendsel, zoals ook nu in onze wereld dictatoriale autocratieën altijd een gelegenheidssmoes vinden om iemand aan te klagen.

Maar de man die nu zien kan staat in de weg. De man staat overeind, en wordt gaandeweg steeds sterker. De man brengt ons terug naar de feiten én naar het hartstochtelijk geloof van de psalmen. In drie stappen bouwt hij zijn betoog op. Hij begint met de belijdenis uit de psalmen: wij weten dat God naar zondaren niet luistert, maar als iemand oprecht is en zijn wil doet, naar hem luistert hij

Ten tweede, noemt hij de feiten zoals hij die zintuigelijk, aan zijn eigen lichaam heeft ervaren. Ik was blind en nu kan ik zien. Dan ten derde, spreekt hij zijn conclusie uit: Niemand zou zoiets kunnen doen als God niet met Hem is. Deze Jezus kan dus geen zondaar zijn.

Maar Jezus heeft dit gedaan op de Sabbat en dat levert binnen het voorgeschreven denkmodel een error op. Binnen het voorgeschreven model, past het niet. En dus moest de man weer komen. Hij komt terecht in de nog altijd ook in onze wereld geldende standaardaanpak van de schijnprocessen, de eindeloze ondervragingen, de dreiging, onder druk zetten met angst voor de gevolgen. Steeds weer moet hij het hele verhaal vertellen, zoals verhoren gaan in een repressieve omgeving, het is de methode van de uitputtingsslag, steeds weer hetzelfde vragen, net zo lang tot de ondervraagde een fout maakt, zich versprekt, breekt, toegeeft.

Wat eruit moet komen staat immers van te voren vast. Zo begint het verhoor: Wij weten dat deze man Jezus een zondaar is.

Maar daar staat die man die zegt: wat vreemd, in de oude vertaling staat: wat wonderlijk.

Vreemd, iets wonderlijks, dit geeft je te denken, het maakt je in de war, dit doorkruist je patronen, en nú mogen we kiezen, duwen we het weg of laten we het toe. Dat woord 'iets wonderlijks' legt direct een lijntje naar een van de meest markante teksten uit het vroege christendom. Het is een citaat uit de psalmen, dat verstaan is als een woord dat over Jezus gaat: 'de steen die de bouwlieden afgekeurd hadden, is tot een hoeksteen geworden, van de Here is dit geschied en het is wonderlijk in onze ogen'. Zonde krijgt in het Evangelie van Johannes een nieuwe invulling. Het is niet in de eerste plaats wat je doet of niet doet, maar hoe je hoort en hoe je kijkt. En dat kan in

het Joh evangelie niet zintuigelijk genoeg zijn, zoals tenslotte ook gebeurt in het gesprek van Jezus die de man is gaan zoeken. Ik die met je spreek, jij die mij hoort, jij die mij ziet. Het horen en zien en voelen van de direct zintuigelijke realistische werkelijkheid van de dingen van God brengt de man tot geloof, en nodigt ook ons uit om te zien wie van God komt.

Wat is nu eigenlijk zonde, wie is zondaar. Zonde is 'niet ziende' willen zijn, in Joh is dat het licht van God niet willen zien, terwijl het dag is, terwijl hij, Jezus, in klaarlichte dag voor je staat. In het volle zonlicht staan en dan nog zeggen: nee, het is stikdonker.

We begonnen met het oude, zo vaak gezongen lied: Amazing Grace. Een lied met een vraag aan ons allen: ben je bereid je in de war te laten brengen door wat niet klopt met wat je dacht, ben je bereid te zien wat van God oplicht in onze wereld, ook als dat gebeurt waar je Hem niet verwacht? Hoe graag wil je ziende worden?

Amen

Den Haag, 15 maart 2026, Erika van Gernerden